

Voortgangsrapportage Provinciale Staten

Project: Programma Natuurpakket Westerschelde

Algemeen			
Periode	Q3 2019	Datum	07-10-2019
Status	Concept		

Korte omschrijving van het project	<p>Het programma tot het realiseren van minimaal 600 ha estuariene natuur volgens het Convenant Rijk-Provincie (2005) over de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010.</p> <p>Het Programma Natuurpakket Westerschelde omvat volgende projecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Hertogin Hedwigepolder (350 ha) b) Uitbreiding Zwin (22 ha) c) Middengebied Waterdunen (121 ha) en Perkpolder (35 ha) d) Buitendijks (5 deelprojecten 130 ha) e) Landbouw-flankerend beleid (subsidie € 7,7 miljoen en grondruilbank € 5,3 miljoen). f) Overige afspraken (grenspark, impuls Hulst, impuls Sluis, Sloe/Tractaatweg, monitoring) 		
Achtergrond			
Relevante besluiten	GS	<p>7 oktober 2005 Voorstel GS invulling Schelde Estuarium.</p> <p>Ingekomen brieven van ministerie EZ/LNV van 26 januari 2013 en 14 november 2016 inzake wijziging convenant.</p> <p>Ingekomen brief van ministerie LNV van 11 januari 2018 inzake goedkeuring van het voorstel tot herijking.</p>	
	PS	<p>Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium</p> <p>Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde</p> <p>Informering 26 januari 2016 Voortgangsbrief NPW 2015</p>	

Betrokkenen	Akkoord		
Bestuurlijk opdrachtgever	mevr. Drs. A. Pijpelink		
Ambtelijk opdrachtgever	dhr. Drs. L.M.L.M. Prevaes		
Projectleider	dhr. J.P.P. Hinssen		
Voortgang algemeen	Zie bijlage (Voortgang projecten NPW Q3 2019.pdf).		
Voortgang projectfase	Perc gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100	17-12-2004	30-01-2006
Definitiefase	100	31-01-2006	26-06-2013
Ontwerpfase	100	01-01-2008	31-10-2018
Vorbereidingsfase	89	01-01-2013	31-12-2022
Realisatiefase	18	01-01-2013	31-12-2022
Nazorgfase	5	14-10-2015	31-12-2025
Beheersaspecten	Status	Toelichting	

Geld		<p>Voor de uitvoering van NPW is door het Rijk budget beschikbaar gesteld. Er is in totaal € 155,7 mln. aan budget beschikbaar. Per 31 december 2018 is hiervan € 92,5 mln. uitgegeven.</p> <p>De verwachting is dat dit budget voldoende is voor de realisatie van het programma.</p> <p>Op 28 mei 2019 heeft GS ingestemd met de Meerjarenkostenraming 2019 en deze is naar de minister verzonden ter instemming.</p> <p>Vlaanderen en Nederland hebben afspraken gemaakt over de betaling van de grondkosten voor werken aangaande het Hedwigeproject. Nu de gronden in 2018 in eigendom van de Provincie zijn gekomen, heeft Vlaanderen eind december een eerste tranche betaald. Dit bedrag is conform de afspraken toegewezen aan de realisatie van de Sloe- en Tractaatweg. Een tweede tranche zal conform afspraken, na afronding van de schadeloosstelling, aan de Provincie worden betaald.</p>
		vorige status:
Organisatie		<p>Het NPW is een programma-aanpak die de Provincie uitvoert voor het Rijk op basis van een specifieke afspraak met het Rijk, vastgelegd in een convenant. Binnen de Provincie Zeeland is een aparte programmastructuur geformeerd die van voldoende omvang is voor de uitvoering van de NPW-projecten. De feitelijke uitvoering van de NPW-projecten wordt grotendeels met en door externe partners gedaan: het Zwin door het Vlaams agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust en het Hedwigeproject door de Vlaamse Waterweg NV. De projecten Bath en Ossensisse door Rijkswaterstaat (Projectorganisatie Waterveiligheid). Waterdunen voert de Provincie zelf uit.</p>
		vorige status:

Risico's		<p>Overeenkomstig de afspraken rond grote projecten zijn risicoanalyses opgesteld op project- en programmaniveau. Deze risicoanalyses worden ieder kwartaal geactualiseerd.</p> <p>Op 29 mei jl. heeft de Raad van State het Programma Aanpak Stikstof (PAS) verworpen. Vooralsnog heeft dit geen gevolgen voor verleende vergunningen in het kader van de Wet Natuurbescherming die reeds onherroepelijk zijn. Voor de projecten Hedwige, Bath, en Ossensisse is dit het geval. In het Zimmermanproject is beroep ingesteld tegen de Wet natuurbescherming (Wnb) vergunning en de watervergunning. De realisatie van ten minste 600 ha estuariene natuur komt daarmee niet in het geding door deze uitspraak. De voorbereiding voor een wijziging van het Rijksinpassingsplan voor de Hedwigepolder loopt. Op dit moment zijn de gevolgen hiervan n.a.v. de uitspraak van de Raad van State nog onduidelijk. Gezien de inhoud van de aanpassing (recreatieve ontwikkelingen) heeft dit geen effect voor de realisatiedoelstelling. Onderzocht moet ook worden of de uitspraak gevolgen heeft voor alternatieve projecten, zoals schorverjonging.</p>
		vorige status:

Kwaliteit		<p>Het beoogde effect van het programma NPW is het ontstaan van minimaal 600 hectare estuariene natuur. Na de inrichting van de geplande hectares in de NPW projecten is een geruime periode nodig voor de natuur om zich te ontwikkelen tot de gewenste kwaliteit. Daarnaast leveren de verschillende vormen van inrichting zoals nieuwe buitendijkse natuur, binnendijkse natuur en kwaliteitsverbetering van bestaande natuur ook een andere natuurkwaliteit op. Zo levert één hectare nieuwe buitendijkse natuur een andere natuurwaarde op dan één hectare binnendijkse natuur. Daarom zijn alle hectares in het programma herijkt op basis van de verwachte natuurwaarde. Met de realisatie van het actuele programma NPW worden 658 herijkte of gewogen hectares estuariene natuur ingericht. Hierdoor wordt er een garantie gecreëerd omdat bij een tegenvallende natuurontwikkeling toch het beoogde effect van minimaal 600 ha te realiseren.</p> <p>Op dit moment is 117 ha gerealiseerd, is 471 ha in uitvoering en 70 ha in voorbereiding. Een groot deel van de hectares is gekoppeld aan de uitvoering van de werkzaamheden in het Hedwigeproject. Er zijn al diverse werkzaamheden uitgevoerd en de opdracht voor de inrichting van het gebied is inmiddels definitief gegund, zodat de werken in oktober/november kunnen starten.</p> <p>Voor de gerealiseerde projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek geldt (vooralsnog) dat het sedimentatieproces conform verwachting goed op gang gekomen is. Voor het Zwin geldt dat het gebied pas in februari jl. in werking is getreden en het nog te vroeg is om te bepalen hoe het gebied zich ontwikkelt.</p>
		vorige status:
Informatie		Binnen het programma is de informatiestroom zowel ambtelijk als bestuurlijk geborgd door diverse overlegstructuren, zowel intern bij de Provincie als extern met LNV.
		vorige status:
Tijd		De Provincie heeft in 2006 de uitvoeringstaak voor het Natuurpakket Westerschelde (NPW) in opdracht van het Ministerie van LNV op zich genomen. De looptijd van het programma is verlengd tot en met 2022 met een nazorgperiode tot en met 2025. Binnen die periode zullen de projecten worden uitgevoerd. Uiterlijk in 2021 worden zo nodig met het Rijk aanvullende afspraken gemaakt over eventuele activiteiten en bestedingen die nog na 2022 plaatsvinden.
		vorige status:

🔍 geen voortgang bekend

😊 volgens planning

😟 dreigt te overschrijden

😞 planning overschreden

Bijlage uit IPA: IPA-rapportage voortgang projecten Q3 2019

Voortgang projecten

Vastgesteld kan worden dat NPW geleidelijk van planvoorbereiding en -vorming in de uitvoeringsfase en deels al in de beheerfase terecht is gekomen. Inmiddels is reeds 117 ha nieuwe estuariene natuur opgeleverd.

Hieronder wordt op hoofdlijnen ingegaan op de afzonderlijke projecten.

1. Hedwige-Prosperpolder.

In februari 2018 zijn de gronden in de Hedwigepolder definitief op naam van de Staat ingeschreven. Op 1 april 2018 is Vlaanderen gestart met de marktbenadering voor de uitvoering van het werk. Na uitstel i.v.m. een aanpassing aan het bestek is het bestek opnieuw gepubliceerd in december 2018 en is het werk in juli 2019 voorlopig gegund aan de Tijdelijke Handelsvereniging Baggerwerken Decloedt-Jan de Nul-Aertssen.

Gunningsvoorstel

Voorafgaand aan de voorlopige gunning, heeft de provincie ingestemd met het gunningsvoorstel dat is opgemaakt door de Vlaamse Waterweg NV. Dit is het voornemen tot gunning voorafgaand aan de formele contractsluiting. Na deze voorlopige gunning hadden de afgewezen inschrijvers 15 kalenderdagen de tijd om een procedure UDN (Uiterst Dringende Noodzakelijkheid) in te stellen bij de Vlaamse Raad van State. Met de UDN-procedure wordt door de Raad van State bekeken of de beoordeling van de offertes correct is uitgevoerd. Bij een gunstig arrest van de Raad van State kan de opdracht worden toegewezen aan de gekozen inschrijver. Inmiddels is beroep ingesteld en afgewezen door de Raad van State. Dit betekent dat de uitvoering van de realisatie van 312 ha estuariene natuur eind oktober/begin november kan starten. De daadwerkelijke planning wordt uiteindelijk bepaald door de aannemer en ligt nu nog niet vast.

Een aantal werkzaamheden is al uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn het deels kappen van populieren, sanering van een aantal woningen en schuren en het uitvoeren van mitigerende maatregelen i.v.m. de geldende natuurwetten voor soorten als vleermuis, uil en rugstreeppad.

Het recreatief medegebruik is heroverwogen. Voor het gekozen voorkeursalternatief, het aanleggen van een panoramahevel, is de juridische en planologische procedure voorbereid. Alleen de rijksbouwmeester dient nog een advies te schrijven. Voor de start van de planologische procedure wordt aan GS nog een beslisnota voorgelegd. Dit staat nu gepland in november/december.

Het selectieproces van de toekomstig beheerder van de Hedwigepolder is gestart. Op 22 mei jl. is de belangstellingsregistratie voor de toekomstige natuurbeheerder van de Hedwige van start gegaan. Inmiddels is duidelijk dat Het Zeeuwse Landschap als enige geschikte kandidaat is overgebleven. Afspraken hierover zullen nog nader worden uitgewerkt.

Schadeloosstelling

Op 1 juli 2019 is het conceptrapport van de commissie van deskundigen van de rechtbank Zeeland-West-Brabant gereedgekomen. Dit rapport dient om de rechtbank te adviseren over de schadeloosstelling die ingevolge de Onteigeningswet aan de heer De Cloedt en eventuele derde belanghebbenden in verband met de onteigening van de Hedwigepolder toekomen. Algemeen kan gezegd worden dat de commissie in het conceptrapport grotendeels de benadering van de Staat heeft gevolgd. De huidige planning is dat partijen de gelegenheid krijgen om tot 1 november op het concept-rapport van de commissie te reageren. Het definitieve rapport is vervolgens beschikbaar medio januari 2020. De rechtbank heeft de zitting voor de pleidooien gepland op 2 maart 2020.

2. Uitbreiding Zwin

Met de oplevering van de uitbreiding van het Zwin eind april 2019 is er 12 ha estuariene natuur voor Nederland bijgekomen.

De werken zijn eind maart 2016 gestart en zijn in april 2019 afgerond. Daarna zijn nog enkele restpunten opgepakt.

Op 4 februari jl. is de internationale dijk afgegraven en stroomt het zeewater het nieuwe gebied in en uit. De afgeronde werkzaamheden betreffen:

-De verbreding en verdieping van de Zwingeuil met aanleg van de nieuwe dijk in de Willem Leopoldpolder, de nieuwe fietspaden, het duin op dijk en het vlonderpad.

-In Vlaanderen zijn de grachten voor de antiverziltingsmaatregelen aangelegd en is het pompgebouw klaar.

Deerschikking van het grondbezit t.b.v. het toekomstig beheer is geregeld met het Zeeuws Landschap en het Waterschap Scheldestromen. De grondruil is gerealiseerd op 5 december 2018. In verband met de waarborgperiode van de aannemer, moet de feitelijke overdracht nog plaats vinden. Dit zal naar verwachting eind 2019 plaats vinden.

Verder is een studie gestart om de toegankelijkheid van de vlonder te verbeteren. Op basis van een aantal scenario's zal bekeken worden of de toegankelijkheid verbeterd kan worden en zo ja welke variant de voorkeur heeft. Verwachting is dat de studie in het najaar 2019 is afgerond.

3. Middengebied.

Met de oplevering van het project Perkpolder in juni 2015 is 35 hectare estuariene natuur gereedgekomen. Begin juni 2017 zijn de werkzaamheden aan de strekdammen bij Knuitershoek en Baalhoek (resp. 27 en 33 hectare) afgerond.

Het project Waterdunen omvat de combinatie "verbetering en verhoging van de kustveiligheid met innovatie van het toeristisch product" en "de versterking van natuur en landschap". Binnen het project Waterdunen wordt 173 hectare nieuwe estuariene natuur gerealiseerd die (met de herijking NPW) voor 121 ha meetelt in de opgave van het NPW. Het gaat hierbij om 'gecontroleerde getijdenatuur', het water stroomt door een getijdenduiker het gebied in en uit. In de vastgestelde GREX 2019 wordt er van uitgegaan dat er vanaf september 2019 getijdewerking is in Waterdunen. In de eerste periode zal de openstelling plaatsvinden met beperkt getij.

De minister van LNV heeft 11 januari 2018 ingestemd met de herijking. Onderdeel van de herijking is ook een 'vernieuwd' programma voor het Middengebied. Daarbij gaat het steeds om buitendijkse kwaliteitsverbetering en om extra kwaliteitsverbetering in de projecten Zwin en Hedwige die tot dusver niet zijn meegeteld. Met de afronding van het Zwin is ook de kwaliteitsverbetering hier gerealiseerd.

Voor de buitendijkse projecten bij Bath, Zimmerman en Ossensisse zijn de benodigde vergunningaanvragen ingediend en verleend. Tegen de watervergunning en de Wnb-vergunning voor Zimmerman is beroep ingesteld. De overige vergunningen zijn inmiddels onherroepelijk.

Voor de buitendijkse maatregelen bij Bath en Ossensisse is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Rijkswaterstaat. Onze werken zijn onderdeel van de aanbesteding van de vooroeververdediging in de Westerschelde. De aanbesteding is op 11 februari 2019 gestart. In verband met een verlengde Alcatelperiode is de definitieve gunning voorzien voor eind oktober 2019. Start uitvoering is voorzien voorjaar 2020. De realisatie van de werken zal ca. 2 jaar duren.

Het project Zimmerman zou ook onderdeel uitmaken van deze aanbesteding. Echter er is met de eigenaar (nog) geen overeenstemming bereikt voor het realiseren van twee strekdammen op zijn buitendijks grondgebied. In het verlengde hiervan is door de Provincie Zeeland besloten, via Rijkswaterstaat, de gedoogplichtprocedure te starten teneinde het project te kunnen realiseren.

De eigenaar heeft verder op 22 mei jl. pro forma beroep aangetekend tegen de verleende waterwetvergunning. Dit beroep dient door Rijkswaterstaat te worden afgehandeld. Ook tegen de Wnb-vergunning is door de eigenaar beroep aangetekend. De overige vergunningen zijn definitief vastgesteld.

Daarnaast wordt op dit moment in overleg met Staatsbosbeheer gekeken naar de mogelijkheid van een pilot schorverjonging bij het Schor van Waarde.

4. Nevenopgaven

Minder herkenbaar als maatschappelijke effecten maar daardoor niet minder belangrijk zijn de nevenopgaven zoals het ontwikkelen van een Grenspark en de inzet van Landbouw Flankerend Beleid en een regionale impuls voor de gemeenten Hulst en Sluis. Hiervoor zijn middelen vrijgemaakt uit het door LNV beschikbaar gestelde budget.

4.1. Grenspark

Er is een Gebiedsagenda opgeleverd voor het Grenspark. Besluitvorming over deze gebiedsagenda en bijdrage van de provincie in de uitvoeringsagenda is door GS op 26 maart jl. besloten.

Een voorstel voor projectverlenging in verband met vertraging in de uitvoering van een aantal biodiversiteitsprojecten is door het Interreg-secretariaat goedgekeurd.

Binnenkort wordt er een participatie platform voor het Grenspark gelanceerd. De streekholders en andere geïnteresseerden kunnen dan ook via sociale media worden geïnformeerd en interactief worden betrekken om zo te komen tot een participatieve ontmoetingsplaats. Verder wordt het komende half jaar gewerkt aan een branding- en marketingstrategie samen met een passende samenwerkingsentiteit.

4.2. Regionale Impuls gemeente Hulst en gemeente Sluis

Al gerealiseerde of in uitvoering zijnde projecten van de gemeente Hulst zijn onder andere:

- Herinrichting Frans van Waesberghestraat in Hulst;
- Herinrichting Hof te Zandeplein in Kloosterzande;
- Versterk de Vesting;
- Aanleg recreatief fietspad historische spoorbaan;
- Promotie en Branding Hulst inclusief Scheldekust.

Voor de branding van Hulst is, in samenwerking met het grensparkteam, recent een strategie opgeleverd die is kortgesloten met de ondernemers uit de regio en andere stakeholders. Daarnaast is er voor de Scheldekust door de gemeente Hulst, grensparkteam en de bewoners van de betreffende dorpen langs de Scheldekust een concept ontwerp gemaakt voor een aantrekkelijke route als onderdeel van het grenspark en de branding van Hulst. Dit ontwerp is gedeeld met de bewoners en wordt momenteel weer verder uitgewerkt. Het ontwerp bevat twee ambities, een voor de korte termijn en een voor de langere termijn. Met het waterschap is het ontwerp besproken. De komende maanden wordt verkend hoe het definitieve ontwerp er uit kan gaan zien en welke onderdelen er vergunning technisch kunnen worden gerealiseerd. Verder wordt de bijbehorende financiering verder uitgewerkt.

Voor de gemeente Sluis richten de projecten zich op de kern Retranchement. Het betreft hier een drietal projecten waarvoor inmiddels een deel Europese POP-subsidie is toegezegd. Het gaat hierbij om de volgende onderdelen:

- Verplaatsing van het dorps huis naar de kerk en een aanbouw;
- Aankleding openbaar gebied (meer zichtbaar maken van de historie van Retranchement);
- Parkeerruimte buiten de kern.

4.3. Landbouw flankerend beleid

Een van de nevenopgaven binnen NPW is het Landbouw flankerend Beleid. Hiervoor is een bedrag geraamd van € 13 mln. In de oorspronkelijke opzet was € 6,5 mln. gereserveerd voor subsidiebijdragen en € 6,5 mln. voor de grondruilbank Zeeland. Bij de actualisatie van de MJKR2019 is gebleken dat het subsidiebudget geheel is uitgegeven terwijl er in het budget voor de grondruilbank nog een behoorlijke reserve aanwezig is. Dit is het gevolg van lagere uitgaven dan hetgeen vooraf geraamd was. In het kader van de MJKR2019 hebben wij, in overleg met de ZLTO, beslist om de vrije ruimte van € 1,2 mln. bij de grondruilbank over te hevelen naar subsidies. De ZLTO heeft inmiddels aangegeven hier positief tegenover te staan.

In de afgelopen periode heeft de provincie door het beschikbaar stellen van cofinanciering in het kader van Landbouw flankerend Beleid voor het EU-subsidieprogramma POP-3 voor innovatie en modernisering van Zeeuwse agrarische ondernemingen samen met de cofinanciering vanuit NPW een budget van € 4 mln. beschikbaar gesteld voor diverse projecten.

Door de uitspraak van de Hoge Raad in de onteigening van de Hedwigepolder zijn de grondruilen met de pachters geëffectueerd en zullen de resterende ruilgronden worden ingezet voor het landbouw flankerend beleid zoals afgesproken in het convenant.

Inzet van de ruilgrond in combinatie met het instrument kavelruil is voor de agrarische sector breed een bijdrage te leveren in het verbeteren van de agrarische structuur. Dit vindt plaats in heel Zeeland, maar de focus zal vooral in Oost Zeeuws-Vlaanderen liggen. De beschikbare voorraad ruilgrond (317 hectare per 1-9-2019) ligt ook grotendeels in Oost Zeeuws-Vlaanderen. Uiterlijk 2025 dient de grondvoorraad te zijn weggeruild.

5. Monitoring

Nu een aantal projecten is afgerond (Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek), een aantal projecten in 2019/2020 zal worden uitgevoerd (uitbreiding van het Zwin, Waterdunen en de projecten Bath, Zimmerman (optioneel) en Ossenissee) zal de monitoring een belangrijke plaats gaan innemen. Immers, het is van belang om op te volgen, hoe de natuur zich binnen de projecten gaat ontwikkelen. De projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek worden allen opgevolgd door het Centre of Expertise Delta Technology. De voorlopige resultaten wijzen uit dat de verwachte sedimentatie plaatsvindt. Op 3 september jl. heeft Omroep Zeeland aandacht besteed aan dit onderwerp.

Nederland heeft op 8 april 2014 aan de Europese Commissie toegezegd een onafhankelijke commissie voor de monitoring op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer van de 600 ha natuurherstel Westerschelde in te stellen. Begin 2018 heeft LNV besloten dat de commissie de minister van LNV van advies zal voorzien. Hierbij zal de bijdrage van de projecten uit het programma in het groter kader van de staat van de Westerschelde worden beschouwd.

De monitoringscommissie start haar activiteiten in 2021 tenzij op dat moment nog onvoldoende monitoringsgegevens beschikbaar zijn. De commissie zal bestaan uit drie onafhankelijke (Nederlandse) deskundigen op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer en zullen in 2020-2021 worden benaderd door het Ministerie van LNV.

Voor het Hedwigeproject wordt momenteel een gedetailleerd monitoringsplan opgesteld. Er wordt op dit moment gemonitord op zoet-zout (T-O). Voor de overige zaken geldt dat monitoring pas mogelijk is na inrichting van de Hedwigepolder. Er is door NIOZ en Universiteit van Antwerpen

december 2018 een vegetatiemodel opgeleverd dat de komende jaren zal worden opgevolgd en gevuld zal worden met monitoringsgegevens.